

Онлайн-зустріч на тему:

«Феміністська народна дипломатія для миробудування»

*Доповідь Катерини Дашевської, співзасновниці та
заступниці голови асоціації «Українки Швейцарії»
(м.Женева)*

Вітаю учасниць та учасників сьогоднішньої онлайн-зустрічі! Дякую пані Олені Суслівій за запрошення та порушення такої важливої проблематики.

Мене звати Катерина Дашевська. Я представляю асоціацію «Українки Швейцарії», яку ми заснували у 2019 році в Женеві. Метою діяльності Асоціації є проведення українських культурно-освітніх заходів у франкомовній Швейцарії. Асоціація заснувала Українську школу в Женеві, яка налічує близько 270 учнів та 16 вчителів, а також підтримує розвиток ансамблю українського народного танцю «СвіТанок». Асоціація є організацією-прихильницею СФУЖО, а також четверо наших членкинь входять до складу представницької команди СФУЖО при ООН у Женеві.

Свою доповідь я хочу почати зі слів правозахисниці Олександри Матвійчук: *«Хоробрість не має ґендеру»*. У демократичному суспільстві жінки самі вирішують, як вони можуть впливати на мирні процеси. Нині українки є активними у волонтерському та правозахисному рухах, жінки служать у лавах ЗСУ, жінки працюють у всіх без винятку секторах економіки, критично важливих для функціонування України в умовах війни, порятунку людей та усунення наслідків руйнувань. Я переконана, що жодна інша суспільна роль зараз не зрівняється по важливості з роллю цих хоробрих українок та українців, які живуть в Україні.

Що стосується іншої місії українців, то налагодження міжнародних відносин, щоб схилити на сторону підтримки України якомога більше людей та країн, є одним із найважливіших завдань для тих, хто перебуває за кордоном. Феміністська народна дипломатія — це саме той інструмент, який дозволяє українкам у різних країнах об'єднувати зусилля у громадських організаціях, міжнародних заходах та адвокаційних кампаніях. Ми, українки, використовуємо силу громади, особистих контактів та співпраці для мобілізації світової підтримки Україні.

Наш голос — це також голос від імені тих, хто не може звертатися до широкої аудиторії, **це можливість для українських жінок бути почутими на світовому рівні**, формувати міжнародну солідарність з Україною, а також нагадувати світовій спільноті, щоб питання війни та її наслідків постійно залишалися в порядку денному глобальних обговорень.

Тож розповім, що саме **допомагає нам у роботі для гідного представлення України за кордоном.**

Насамперед важливо розуміти, **ДЕ** ми представляємо Україну. Глобальні виклики, інформаційні війни та маніпуляції змушують нас ретельно аналізувати, де ми беремо слово, поруч з ким, хто є нашим співрозмовником чи опонентом. Для захисту національних інтересів України ми маємо зміцнювати інформаційні платформи, які є більш стійкими до негативних впливів завдяки своїй мультикультурності та різноманітності.

Де шукати такі надійні інформаційні платформи за кордоном?

Відповідь ви віднайдете, коли пригадаєте кроки народної дипломатії української діаспори щодо визнання на міжнародній арені незалежності України та Голодомору як геноциду українського народу. Пороги світових парламентів оббивали звичайні люди. Серед найвпливовіших організацій діаспори — Світовий конгрес українців та Світова федерація українських жіночих організацій (СФУЖО). Саме під їх «парасолькою» варто шукати такі перевірені інформаційні платформи та доступ до ще більших міжнародних майданчиків.

Представницька команда СФУЖО при ООН в Женеві, до складу якої також входжу я, має на меті підвищення ефективності міжнародного реагування на війну в Україні та посилення міжнародного тиску на росію, захист прав жінок та дітей України. Ця діяльність відкрила нам доступ також до співпраці з НУО КСЖ (Комісії ООН зі статусу жінок). Участь у їх сесіях дозволила нам розповідати на глобальну аудиторію про війну в Україні та гендерні виклики в умовах війни, порушення прав жінок і дітей, військові злочини та гендерно зумовлене насильство, що використовується як зброя війни. Під егідою Світової Федерації Українських Жіночих Організацій наша Асоціація вже провела три паралельні заходи під час 66-ї, 67-ї та 68-ї сесій НУО Комісії ООН зі статусу жінок у 2022-2024 роках. **Інші жіночі громадські організації також можуть звернутися до СФУЖО, щоб під її «парасолькою» взяти участь у сесії в 2025 році, оскільки саме СФУЖО має спеціальну акредитацію та консультативний статус в Економічній і соціальній раді ООН.**

Наступним важливим моментом є розуміння **політичного контексту, у якому здійснюється наша комунікація, пов'язана з народною дипломатією.**

Усі присутні на сьогоднішній онлайн-зустрічі, я переконана, чули чи читали про себе фразу: «Ми, кожен, є амбасадорами України». Але я прошу вас замислитися над тим, яку відповідальність це передбачає для кожного з нас. Плюралізм політичних поглядів існує, він демократичний,

законний, але як його проявляти народним дипломатам для гідного представлення України за кордоном?

Моя впевненість у правильній відповіді, про яку скажу далі, утвердилася минулоріч у жовтні. Це була 75-та річниця СФУЖО та підготовка статті до ювілею. Разом із пані Мартою Кічоровською-Кебало, чий багаторічний досвід роботи з ООН я дуже ціную і поважаю, я стала співавторкою статті про підтримку України через діяльність СФУЖО в Організації Об'єднаних Націй. Під час підготовки матеріалів до мене прийшло усвідомлення очевидної різниці в тому, що і як ми можемо робити і говорити сьогодні, і в яких умовах виступали наші посестри на Світових Жіночих Конференціях, зокрема у Мексико Сіті (1975), Копенгагені (1980) і Найробі (1985). Тоді СФУЖО не могла співпрацювати з урядом радянської України, вона інформувала світ про зловживання в Радянському Союзі та відстоювала права жінок-дисиденток і їх родин під час страшних репресій в Україні. При цьому становлення публічної та культурної дипломатії базувалося на суто громадянських ініціативах, коли діаспора діяла з метою ознайомлення з Україною світової громадськості та істеблішменту приймаючих країн. У ті часи публічна та культурна дипломатія діаспори була «бездержавна», суто «народна». Бо в радянський період історії України в принципі взагалі не йшлося про створення державними чи дипломатичними представниками самостійного, відірваного від образу СРСР, образу України в якості національного.

А зараз народна дипломатія є союзником Уряду України, підсилює його дії на міжнародній арені. Тож, виступи, які суперечать офіційній позиції України, можуть викликати непорозуміння і шкодити загальній меті — консолідувати світ навколо військової, фінансової та гуманітарної допомоги Україні. Як казав Уїнстон Черчілль: «Політика ..., як війна, але більш небезпечна. На війні вас можуть убити лише раз, в політиці - безліч разів.»

Ми усі формуємо громадську думку в приймаючих країнах в унісон з тим, що транслює Уряд України. Тому що ефективність нашої роботи залежить від того, наскільки згуртований український світ, наскільки ми говоримо про одні і ті ж речі, які надважливі для допомоги Україні.

Для ефективної народної дипломатії важливо **знати свою аудиторію, бути добре підготовленим і чітко розуміти, з якою політичною силою ви маєте справу, щоб уникнути помилок у комунікації**. Для прикладу, під час розмови з представниками правих сил не варто акцентувати увагу безпосередньо на допомозі Україні чи українським вимушеним переселенцям. Праві партії мислять прагматично, тобто яка їм вигода від цього. Для них біженці, мігранти на соціальній допомозі — це все додаткове навантаження на інфраструктуру та бюджет їхньої країни. Краще зосередитися на тому, що приймаюча країна може допомогти переселенцям здобути мовні навички та професійно-технічні навички, які не лише послужать економіці цієї країни, але й стануть

в нагоді для відбудови України після закінчення війни. Такий дуальний підхід може викликати більшу підтримку з боку правих сил, оскільки спрямований на практичну вигоду для обох сторін.

Коли ж ви маєте справу з представниками лівих сил, важливо акцентувати увагу на гуманітарних аспектах та соціальній справедливості. Партії лівого спрямування зазвичай більш схильні підтримувати політику солідарності та допомоги тим, хто у скрутному становищі. Важливо підкреслювати необхідність захисту прав вимушених переселенців, забезпечення їх доступу до освіти, охорони здоров'я, гідних умов праці та проживання.

Що працює добре, а що ні у виступах: помилки та здобутки

З власного досвіду скажу, що помилки та здобутки ходять пліч-о-пліч. Ми не знатимемо, що саме працює добре, а що погано, доки не спробуємо.

Проілюструю це двома історіями.

Історія №1. У травні 2022 року, через три місяці після початку повномасштабного вторгнення, наша асоціація «Українки Швейцарії» разом з асоціацією helpUA.ch організувала у Женеві кінопоказ стрічки "Olga" режисера Елі Граппе. Фільм розповідає про юну гімнастку з Донецька, яка під час подій Майдану знайшла прихисток у Швейцарії. Захід був благодійним і проводився повністю на волонтерських засадах. На вході до кінозали працював платний буфет, ми роздавали флаери просто на вулиці, щоб залучити якомога більше швейцарських глядачів.

Звісно, ми не маємо ресурсів, які є у російських пропагандистів: наприклад, влаштовувати кінопокази з чорною ікрою та шампанським. Кіно, література, балет, театр — це традиційні складові "руського міру", які вони використовують як зброю для поширення імперських наративів та інвестують у це мільйони.

Проте міжнародна аудиторія вдячно реагує на проблематику фільмів про Україну, яка допомагає їм зрозуміти, що так мужньо виборюють українці сьогодні. Саме тому такі заходи є важливими, із залученням мультикультурної аудиторії, із дискусією з глядачами після кінопоказу.

Висновок із історії №1: Нам не слід фокусуватися на обмежених ресурсах чи на тому, що держава Україна зараз не може фінансово підтримувати подібні заходи. Кожна можливість говорити про Україну, доносити правдиву історію її боротьби державною мовою країни, де проходить захід, має значення. Навіть якщо ми змінюємо думку кількох десятків людей — це вже крок уперед, це вже успіх.

Але доносячи правду про Україну, її історію та сьогодення, ми маємо бути виважені, конструктивні.

І ось вам **історія №2**. Нині ми бачимо приклад того, як на світових кінофестивалях включають російський пропагандистський фільм "Росіяни на війні", мета якого — викликати співчуття до російських солдатів, а не підтримати Україну. Легітимізація такого фільму через включення його до програми фестивалю ставить перед нами нові виклики. Серед деяких громадських організацій, не обійшлося без пропозицій одягнути жовтоблакітні сукні та облитися червоною фарбою поряд із кінотеатром.

Як коментують інсайдери, наближені до організаторів кінофестивалю у Цюриху, «криваві» перформанси з облиттям себе червоною фарбою лише емоційно відштовхнуть від учасників перформансу. Це повинна бути конструктивна комунікація, що передає чіткі й ефективні меседжі про Україну, без надмірного емоційного тиску на стражданнях, оскільки цей підхід часто не працює в країнах на кшталт Швейцарії.

Висновок із історії №2: Коли на грошах російських пропагандистів зав'язано багато дійових осіб, то одній громадській організації не впоратися самотужки, необхідно об'єднувати зусилля з іншими і напрацьовувати спільну стратегію, але в межах закону, без порушення правопорядку. Важливо писати спільні відкриті листи та тегати в них всіх учасників заходу, до членів журі, спонсорів, звертатися до влади і тиснути на їх репутацію, бо ніхто не хоче бути пов'язаним з російською пропагандою.

Основні принципи ефективного виступу

По-перше, **розповідайте історії** — це ефективний спосіб спілкування. Вони допомагають створити емоційний зв'язок з аудиторією та тримати її увагу на вашій доповіді. А щоб знати побільше історій, важливо глибше досліджувати історію України та вашої приймаючої країни, проводити паралелі між ними, знаходити спільні точки. Світова спільнота ще так мало знає про Україну та українців, і розповідати про себе потрібно через призму світової історії. Пригадую, як у Дейла Карнегі прочитала пораду геніального вченого Чарльза Еліота: "*Не існує жодної таємниці, яка б приносила успіх у ділових контактах... Виключно увага до того, хто спілкується з вами, - ось що важливо і потрібно*".

Наприклад, поговоріть із французами про їх династію Валуа крізь призму біографії Анни Ярославни. Фахівцям піару та реклами розкажіть про батька модерної пропаганди Едварда Бернайса, чий дід походив з Тисмениці, бабуся — з Бродів, прадід — з Бучача, а Зигмунд Фройд доводився йому рідним дядьком. Слідуючи настанові того ж Едварда Бернайса, що «*піар має бути*

непомітним», легенько вплітайте факти про Україну в історію країни походження вашого співрозмовника.

Такі історії я люблю колекціонувати сама, але була підкорена кількістю історій, які знайшла ще у книзі Галини Петросаняк з Базелю, яка називається «Наш сусід Альберт Гофман». Отримаєте неймовірну насолоду і ще купу цікавезних історій, якими будете завойовувати серця іноземців.

По-друге, організуйте багатомовні та мультикультурні заходи, щоб презентувати Україну з її багатою унікальною культурною спадщиною, але при цьому теж **використовуючи подібності між українськими традиціями та звичаями інших народів, щоб досягти більшого залучення іноземної аудиторії.**

Війна триває не лише на фронті, війна триває також за цінності, за світову солідарність у підтримці України. Коли пересічний швейцарець чи італійка вранці питимуть каву і читатимуть чергові новини про Україну, у них має бути чітке розуміння, що в Україні живуть такі ж європейці, які так само хотіли б в спокої пити каву і жити своє мирне життя, але сусід-агресор позбавив їх такої можливості. **І коли ті самі швейцарець чи італійка прийматимуть рішення щодо підтримки дій їхніх урядів на користь України, вони оберуть те, що сприятиме інтересам України.**

І насамкінець, найважливіша порада для дієвої народної дипломатії: **Бути самим собою, бути чесним з аудиторією, та щиро жити тим, про що говориш.**

Дякую за увагу!